

Quy n ị c ph ị thu c v nhn dn. Ý chí và nguy n v ng c a nhn dn m ị th c s ị là s ị c m nh v ị đ ch.

Nguyên nh m t nhn ch ng đ c s ng trong th ị kh c đ ị n ra các b ị n c ị làm s ị p đ ị hoàn toàn h ị th ng xã h ị ch ị nghĩa ị Đng Âu và Lin Xô. Nguyên không g ị s ị k ị n thay đ ị i ch ị đ ị chính tr ị nh ng năm 1989-1991 là cu ị c cách m ng mà Nguyên coi đây nh ị là m t cu ị c chuy n đ ị i ị ch ị đ ị toàn tr ị sang ch ị đ ị ị do dân ch ị đa nguyên, ị n ị n kinh ị ị p trung quan liêu bao c ị p sang n ị n kinh ị th ị tr ị ng. H ị n 20 năm đã trôi qua nhn dn ị i các n ị c xã h ị ch ị nghĩa anh em cũ đã ị a ch ị n cho mình cu ị c s ng m ị b ng chính lá phi u dân ch ị c ị a h ị. Quy n ị c ph ị thu c v nhn dn. Ý chí và nguy n v ng c a nhn dn m ị th c s ị là s ị c m nh v ị đ ch.

Phn 1: Ngã r ị m ị c ị a cu ị c đ ị i

Nguyên bi ị t đ ị n Ba Lan ị n đ ị u tiên có ị t ị câu th ị c ị a T ị H ị u „Em ị Ba Lan mùa tuy ị t tan, Đ ị ng b ị ch đ ị ng s ị ng tr ị ng n ị ng trn”. L ị n thêm m t chút n ị a Nguyên bi ị t thêm v ị Ba Lan qua nh ng b ị phim c ị c đ ị nh th ị i b ị y gi ị nh ị Con H ị i, Th ị y Lang, N ị n h ị ng thu ị, Đ ị i tá Volodizovski, Th ị gi ị đ ị n bà...Đ ị n khi vào tr ị ng đ ị i h ị c Nguyên ị i đ ị c ch ị ng k ị n m t s ị sinh viên v ị n là ị u h ị c sinh Ba Lan b ị k ị lu ị t đ ị i v ị n ị c v ị nhi ị m „các giá tr ị ị b ị n ph ị ng Tây”. L ị nh ị! Ba Lan là n ị c xã h ị ch ị nghĩa c ị mà, Nguyên không hi ị u ị i sao ị i nh ị v ị y. Nh ng nhìn các anh ch ị c ị u ị u h ị c sinh Ba Lan ị tr ị ng nó trong trang ph ị c qu n loe, áo s ị mi hoa c ị to v ị i b ị tóc dài Nguyên hình dung đ ị c ít nhi ị u v ị m t đ ị t n ị c Ba Lan c ị m ị và yêu chu ị ng ị do trong lòng h ị th ị ng xã h ị ch ị nghĩa.

M ị 25 tu ị i Nguyên đã tr ị thành đ ị ng viên. Ng ị i đ ị i b ị o tr ị th ị mà vào đ ị ng ch ị c v ị c ị h ị i, Nguyên nhn nh ị c ị: ch ị đ ị ng m t n ị a, 50% lí t ị ng, 50% c ị h ị i. Nguyên là đ ị ng viên tr ị nh ị t c ị quan ị i c ị ng thêm cái m ị c con lão thành cách m ng. Th ị là ngu ị n v ị i ị i k ị c ị n ch ị còn gì n ị a, Nguyên t ị m ị n. „Giá, ị ng, ị n” ị n hành đ ị c ba tháng thì Nguyên c ị i v ị. Đ ị ng ị ng hai c ị nhn kinh ị cùng làm ị c ị quan đ ị u não chính ph ị v ị y mà không nuôi n ị i nhau. V ị ch ị ng Nguyên đ ị c c ị hai đ ị ng n ị ngo ị i xúm vào giúp. Gom đ ị ị n Nguyên mua m t máy đ ị t len 2 giàn. Ch ị ng tranh th ị nh ng chuy n đ ị công tác đ ị buôn len, v ị t ị n t ị o đ ị t áo đ ị buôn cho các s ị p ị ch ị Đ ị ng Xuân. Nh ng t ị ng đ ị i Nguyên g ị n bó v ị i c ị quan và

nghe p len. Nghe ch m t câu khích t ng c a v , đ i Nguyễn đã sang trang l n th nh t. M t đêm hai v ch ng n m bên nhau thao th c, v Nguyễn h t tr mình l i th dài mãi sau m i th th : - Anh còn nh anh Nam khoa toán không? Anh y v a thi nghiên c u sinh đ đ u h i đ ng kinh t toàn qu c đ y. Nguyễn ch m ngay đ y: - Th t h , nó mà đ cao th l gì mình không đ . B i t v mu n mình th s c nh ng ng i, l i n a cái th ng Nam y ngày x a tán mãi v Nguyễn không đ c. N i c n t ái ngay hôm sau Nguyễn lên phòng Đào t o v T ch c cán b xin đ kì thi nghiên c u sinh ngoài n c. Th r i Nguyễn nh n đ c quy t đ nh đi ôn thi đúng ngày v nó chuy n đ sinh đ a con gái đ u lòng. Sau ba ngày thăm nuôi b i t ch c v tròn con vuông, Nguyễn đ a th ng v con v đ ng nhà ngo i. Tr c là đ tr n vi c, sau là đ n th i gian vào vi c đèn sách. V n là ng i hi u th ng l i tham v ng n a, Nguyễn b c vào vi c luy n thi v i ý chí thép. Nguyễn b i t r ng n u thi đ , t ng lai gia đình bé nh c a nó s r sang m t ng m i nh m i ng i nói là đ i đ i. N u thi không đ Nguyễn s không còn cái l n nào n a đ mà chui, h n n a cánh c ng quan l đ y tri n v ng c a nó s khép ch t l i ch ng còn hy v ng thăng ti n.

Sau tám tháng mi t mài bài v Nguyễn không nh ng v t qua đ c kì thi tuy n ch n nghiên c u sinh ngoài n c mà còn l t vào top five h i đ ng kinh t toàn qu c. H i đó kì t qu thi không ph i là tiêu chu n đ ch n n c. Th c tình Nguyễn ch b i t thi ch không m y quan tâm mình s đi đâu. Nghe th ng b n thi tr c Nguyễn m t năm b o: - Mà y ngu l m đi h c ch đ l y ki n th c thì n c nào ch nh n c nào, nh ng mà y đi h c đâu ch có m c đích cao c là c u n c, còn ph i c u nhà n a ch . Nguyễn nghe th g t g t nh ng th c tình nó ch b i t ch n n c nào. Nguyễn không có ai quen đ h i thông tin v chuy n đ i s ng kinh t m y n c xã h i ch nghĩa anh em. Lúc đó trong gi i nghiên c u sinh l u truy n m t câu châm ngôn „mu n giàu đi Đ c, mu n ki n th c đi Nga”. Nguyễn h i th ng b n kia có đúng nh v y không. Th ng b n tr n m t m ng: - Mà y đéo b i t gì, câu đó x a r i. Th ng kia nh quên h n vi c Nguyễn đi m t ph n đ h c, nó ch quan tâm m i vi c t v n cho Nguyễn chuy n ki m ti n. H n thao thao lên l p cho Nguyễn là đi Đ c ăn tiêu t n ti n đ dành ti n gi i l m ch mua đ c m t cái xe máy môkích v i hai ba cái xe đ p mifa ch m h t. Ph i đi Ba Lan, đi Hung đánh thu c v l i ch mua đ c b ng m i l n nh th . Nguyễn c há m m nghe th ng b n thuy t giáo. Sau r i Nguyễn m i nh nh h i làm cách nào đ đ c đi Ba Lan. Th ng kia l i c n k bày cho Nguyễn cách ti p c n ông cán b trên B Đ i h c ph trách m ng phân ch tiêu đ n c ngoài, r i b o nó c th c th t vi c s thành. Nguyễn theo ch đ n c a th ng b n mà làm. S ng i ph i ch y nh Nguyễn cũng không ít, sau m y bu i b công ng i đ p mu i rinh r p tr c c a nhà ông cán b n , nó cũng ti p c n đ c đ i t ng. L y can đ m trình bày nguy n v ng r i đ m t đ t m y x p v i len v i m y h p s a lên bàn Nguyễn lí nh i xin phép ra v đ em theo m t l i h a bang qu . Ngày t p trung t i h i tr ng đ i h c Kinh t qu c dân đ công b vi c phân n c, mãi đ n khi nghe ông cán b kia đ c tên nó trong danh sách nghiên c u sinh đi Ba Lan Nguyễn m i tin đó là s th t. Sau m t năm v a nuôi con nh , v a h c ngo i ng t i Thanh Xuân, đúng đ n ngày đ n tháng Nguyễn leo lên máy bay bay sang Ba Lan.

Đ t chân đ n Warszawa sau đó xu ng Lodz, nh ng hình nh hi n th c v ch nghĩa xã h i phát tri n khi n Nguyễn th t v ng nh ng i b c h t. Dù tr c khi đi Nguyễn đ c giáo

hu n tr c r ng n c b n đang g p khó khăn do Công đoàn đoàn kết gây m t n đ nh. Nh ng Nguyễn v n không th nghĩ đ c b c tranh Ba Lan t i sao l i khác xa v i nh ng đ i u nó hình dung đ n th . Sáng s m tr c các c a hàng th t, cá, đ ng... t ng đoàn ng i l ng l , kiên nh n x p hàng. Các qu y hàng g n nh tr ng tr n. đ đầu cũng v y. Nhi u lo i nhu y u ph m ph i mua b ng tem phi u theo đ nh m c.

May đ c th ng b n t v n, Nguyễn mang theo m t thùng carton TV ch a toàn kimono, áo phin thêu, vòng x ng, l c trai...Ba Lan lúc đó hàng hoá khan hi m kinh kh ng nên nh ng th Nguyễn mang theo đ u bán đ c lãi g p r i, g p đôi. Th là m r i! Nguyễn b t đ u c m th y t tin h n. L ng nghi n c u sinh khi đó tính ra ch kho ng 10 USD/tháng. V y là ngay t khi kh i nghi p Nguyễn đã l n l ng đ c s v n b ng ph c p ăn h c c 5 năm tr i Ba Lan. Do n n kinh t k ho ch hoá l i khép kín nên vào cu i nh ng năm 80, đ ng đô la M Ba Lan đ c th tr ng đ nh giá quá cao so v i giá tr th c. Ví d m t vé máy bay hai chi u Warszawa – Hà N i transit qua Mockva kho ng 65 USD, giá thuê căn h m t bu ng, m t b p, m t toilet gi a trung tâm Warszawa giá 20 USD/tháng, ti n ăn khá xng xnh ch h t 6 USD/tháng. L m phát l ng lên nh con ng a không tìm đ c đây. Ch s giá c tăng đ n 3 ch s m t năm.

Ch a k p bu n Nguyễn đã s m nh n ra đây là c h i, là v n may đ nó đ i cu c đ i công ch c kh n khó thành cây, thành ch óng ánh vàng. Cái đêm tr c khi ra sân bay, n m bên v , Nguyễn l c quan quá đà vung tay ho ch đ nh cái k ho ch 5 năm l n th nh t v i l i h a s b o v xong t m b ng và đem v n c cho v 20 cây vàng. V gõ ngón tay vào trán Nguyễn th th „li u anh có đ i u ch nh k ho ch nh chính ph v n th ng đ xu t v i qu c h i không đ y?”.

Ph i nói r ng nghi n c u sinh khi đi du h c h u h t đã có v có con. Th nên đ ng l c ki m ti n c a h thoi thúc m nh m h n nhi u so v i t i sinh viên. S n có s n trong đ u, khi phân phòng kí túc xá Trung tâm h c ti ng Nguyễn xung phong nh n phòng trên t ng 3 trong khi c đoàn c a nó h t đ i t ng tr t. „Cho v ng v đ b làm ăn” Nguyễn l m b m th . V t lên m i cảm đ c a s ham vui, ham nh u nh t Nguyễn đã có nh ng toan tính riêng cho mình.

M t l n lang thang lên Warszawa vào ngày ch nh t đ tìm m i bán kimono và vòng x ng Nguyễn đ c v ch ng đ i gia s m t Ba Lan th i đó r v nhà ăn tr a. Trong bu i g p m t đ nh m nh Nguyễn đ c h bày cho bài h c ki m ti n th hai sau cái v nh t ti n t vi c bán hàng trong n c đem theo. Ch v b o Nguyễn v l ùng ki m các m i cung c p thu c v i l i h a s bao tiêu toàn b . Không quen m t ai t khi đ t chân sang Ba Lan b ng đ ng Nguyễn đ c gia nh p m t đ ng dây làm ăn l n. Nh m c trong b ng, Nguyễn mu n hét to „con đ ng sáng đây r i” y nh khi Nguy n Ái Qu c tìm đ c ch nghĩa Mác-Lênin v y.

Xí nghi p bào ch thu c

Ngày qua ngày, sau gi lên gi ng đ ng v i t m b n đ trong tay, Nguyễn l ng l ng i t u đi n, trong khi t i b n c a nó vùi đ u vào nh ng cu c ch i liên miên. C th l m lữ Nguyễn l n l i xuyên màn đêm tuy t ph đ đ t chân đ n c 43 hi u thu c trên đ a bàn thành ph . Th i gian đ u Nguyễn r t ng i m i khi b c c chân vào bên trong hi u thu c. Nguyễn l m lét nhìn m i ng i v i m c c m t i l i, sau m t c d y lên r i quen đ n. Nhi u n i h xua đ u i Nguyễn, h đ a g i đ i n báo công an khi nó ch a k p m m m. Có ng i nhìn Nguyễn run r y trong chi c áo khoác b ng m n c v i ánh m t đ y c m thông. Nh ng Nguyễn cóc c n s th ng h i, nó đang thèm nh ng v thu c B1, B6, Bisepton, Ampicilin... óng ánh đang bày trên qu y hàng, trên t kính kia c . H ai h i Nguyễn t đầu t i, nó tr l i ngay là sinh viên B c Tri u Tiên. Trong con ng i Nguyễn lúc đó v a xen l n n i s h i vì đang làm cái vi c b t chính, v a tr i d y lòng t tôn dân t c. Tr i không ph công k c n m n, cu i cùng Nguyễn c y đ c 5 m i thu c. Mà Nguyễn không thèm rón rén m t hai ch c v cò con nh Hoàng Minh Ngô đầu nhé! v i nó đ n v ph i là hàng nghìn. Nguyễn ch ng bao gi ch u m t thì gi lân la v i m y con bán hàng đ ng đ nh, nó tìm cách ti p c n ngay c a hàng tr ng đ m i l n đ n h n nó vác túi ba t ng lèn ch t các lo i thu c quý. Đ a đ i m giao thu c thay đ i luôn y nh ho t đ ng gián đ i p v y. May mà h i đó tình hình an ninh Ba Lan ch a ph i là m i đe do l n đ i v i ng i n c ngoài.

Có m t l n đ i khi màn đêm buông xu ng đ c quánh, Nguyễn ng i t u đ n t n b n cu i, nó l i tuy t thêm m t qu ng xa đ n m t bìa r ng ven đ đ g p đ i tác cung c p thu c. Đ ng ch Nguyễn đ a đ i m h n tr c là m t ph n tíc vàng óng t u i ch a đ n b n m i, nhìn v n giòn g i l m. Nguyễn lúc đó tròn ba m i nh ng m i b n h i ch a lâu đã ph i xa v . Khi ng i ph n kia ghé sát tai Nguyễn thì th m báo s l ng, ch ng lo i và giá c , nh p tim nó đ p lo n x . Trong h i m hôi h i c a t m thân đ y quy n rũ kia Nguyễn ng i th y mùi th m đàn bà. Không bi t đ y là h ng t nhiên t thân th ng i ph n kia truy n sang hay mùi n c hoa, ch bi t r ng ng i Nguyễn ng y ng t đ n đ đ n. Qu táo Adam nu t đ trong h ng Nguyễn lên xu ng theo nh p nu t n c b t tràn trong mi ng nó. Đúng lúc ng i Nguyễn ch c đ p xu ng cái c th r ng r c kia, b ng nhiên hình nh v con r t đ i nh th ng ùa v c ng v i l i nguy n công vi c v ng trong tai, nó rùng mình m t cái r i b ng t nh. Nguyễn gi c ng i ph n khi đó cũng đang th g p gáp nh mu n l đi trong vòng tay c a nó r ng ph i k t thúc ngay vi c giao ti n và hàng đ nó còn k p v chuy n t u đ i n cu i đêm.

Phòng c a Nguyễn k í túc xá bao gi cũng đ y p thu c. Thu c ng p tràn các ô t , thu c x p t ng ch ng đ i g m gi ng, thu c bò ra c s n. Vi c Nguyễn ch n , „vùng sâu, vùng xa” chính là đ tránh nh ng c p m t nhòm ngó, đ ngh c a m i ng i. Th mà v n có chuy n. M t hôm th ng Afganistan p phòng k bên cùng chung toilet v i phòng Nguyễn b ng la toáng lên kêu m t cái catset. Th ng b a đó g i h t b n bè c a nó lên t ng 3 giúp phong to các phòng r i báo b o v đi ki m tra. Đ n phòng Nguyễn t i nó không th vào đ c. Nguyễn đ ng đó v i con dao ch t th t l m l m trong tay, m t v n lên nh ng tia đ . Nguyễn th r ng th ng nào đ n g n nó s ch m ch t. Hàng ngày Nguyễn v n nh nh hi n lành mà lúc này trông nó đ t n đ n th . Nguyễn bi t cái vi c l đ y hàng c m trong phòng nó s b tr c xu t v n c, vì th nó th ph i t th đ n cùng. Bà tr c nh t toà nhà ph i g i đ i n báo cho Ban giám hi u. Sau n a ti ng m t ông hi u phó xu t hi n b o Nguyễn ph i đ ng ý cho ng i vào ki m tra phòng. Lúc đó có ng i c a tr ng nên Nguyễn không còn c m dao trong tay n a. Ông hi u phó thuy t ph c th nào Nguyễn v n không đ ng ý cho b t kì ai vào khám phòng nó. Nó nh t quy t h t s c c chu i r ng, mu n khám phòng nó ph i có l nh ho c ph i có ng i s quán. Ông hi u phó không làm gì đ c đành vi t biên b n k t lu n s vi c, Nguyễn kh ng kh ng ch u kí. M t tu n sau tr ng l p h i đ ng k lu t xét cái v ăn c p catset v i nghi án s m t là Nguyễn. H vi n đ n lí do n u không l y t i sao không cho khám phòng. Nguyễn lí gi i: „ trong phòng c a tôi lúc đó có nhi u kimono, tôi không mu n ng i khác th y chúng tôi đi h c mà ph i buồn bán nh th ”. Đ ng tr c h i đ ng k lu t Nguyễn bình tnh trình bày r ng n c nó nghèo nh th nào, v con nó Vi t Nam b y gi ăn đói ra sao. V y nên nó đi sang đây v a đ h c ki n th c, v a ph i mang theo kimono bán l y ti n đ đ n gia đnh. Nguyễn hùng h n bi n minh y nh khi Phiden t bào ch a tr c phiên toà Batista v i câu nói b t h „l ch s s xoá án cho tôi”. Nguyễn nói m t h i không ngh đ n khi đ ng l i, nó nhìn „h i th m đoàn” th y ai n y m t cũng đ hoe. Th là tr ng án.

Trong khi Nguyễn may m n đ c v y vùng trong bi n l n nh s nâng đ c a các soái, thì nh ng ng i b n cùng khoá v i nó v n hàng ngày đàn đúm r u bia. Ch đ n đ p weekend h m i lũng s c vào các x ng đ t quanh thành ph Lodz v n là trung tâm công nghi p đ t may c a Ba Lan đ tìm mua áo môngtegi và kh n voan. Đ i đ n lúc có đ i n tho i đ t hàng, h đóng ch t n p vali r i đáp t u ho lên Warszawa cung c p cho các đ u n u ng i Vi t đ đây. Môngtegi và kh n voan không thu c đ n hàng c m nên đ ng nhiên l i nhu n không th cao ng t nh thu c.

Vào n a đ u năm 1989 có m t chi n đ ch âm th m đ i n ra r t ng n nh m vào h th ng các c a hàng Jubiler (trang s c) trên toàn Ba Lan. Cho đ n nay có r t ít ng i bi t đ n ki u làm ăn ch p ngoạn mà kín đáo này trong quá kh . Cách th c săn hàng t a t a nh cách dân C ng mình mua vàng li n Xô. M t hàng đ c bi t này không ph i vàng mà là đ ng h li n Xô. Th i đó theo hi p đ nh kí k t gi a các n c thành viên H i đ ng t ng tr kinh t vi c xu t nh p kh u trong kh i ch y u đ a trên ph ng th c hàng đ i hàng. Chính cái s trao đ i mang tính phi th tr ng nh th nên hàng hoá trong các c a hàng đ c bày bán v i giá r nh cho. T

thông tin nghe tr m đ c c a bà v m t cán b s quán, Nguyễn r thêm th ng sinh viên làm cùng cho an toàn. Tranh th nh ng ngày ngh , hai anh em ng i t u đi đ n nh ng thành ph h n 50 nghìn dân đ c đánh đ u trên b n đ đ mua vét đ ng h . m t vài n i, th nh tho ng nó cũng đ ng đ u ng i Vi t Nam qu n đ o c a hàng Jubiler y nh nó. Ch m m t nhau nh ng ch n đó m i th y hi m khi có s thân thi n hi n lên trong ánh m t các con r ng cháu tiên.

T ga Nguyễn ng i taxi ch y th ng đ n nh ng c a hàng Jubiler có trong thành ph . Nó ch ng ng c nhiên khi th y c a hàng Jubiler nào cũng đ y p hàng th công m ngh made in Vi t Nam. Nguyễn v nh t lên m y cái gi tre, b c s n mài hay h p kh m trai, nh ng kì th c m t nó l i dán ch t vào m y cái t kính bày đ ng h . Nhìn th y nh ng chi c đ ng h Liên Xô hi u Polgot, Raketa, Zuravia...m t Nguyễn sáng r c lên. Chi n l c ti p c n c a Nguyễn v n y nh cách th c nó c y m i thu c v y. Nguyễn s i nh ng b c chân đ y t tin vào ngay phòng c a hàng tr ng. Th b o không kém nh ng ng i đ ng h ng mua vàng bên Liên Xô, Nguyễn ch cho bà c a hàng tr ng xem nh ng ch ng ti n x p ngay ng n đ y ăm p trong chi c túi du lịch mang theo ng i. Ch cho đ n khi bà ta h t ng ngàng l y l i đ c bình tĩnh, Nguyễn vào th ng ngay v n đ r ng nó mu n mua h t s đ ng h có trong c a hàng v i giá c ng thêm 20%. Nhân viên trong c a hàng nh n nháo ng c xuôi. T t c đ ng h không k mác gì mi n là made in CCCP đ c g ra t các qu y hàng, t kính, th m chí c nh ng chi c ch a đ c xu t kho. M i l n nh th Nguyễn gom đ c hàng trăm chi c đ lo i. Nó chia ra m t ph n bán ngay l y l i, m t ph n g i m y ông có h chi u công v v n c cho v . Công vi c ki m ti n này v a nh nhàng, v a kín đáo l i l ch s n a nên hai th ng háng hái ng i t u đ đ n n a năm cho đ n khi không th đào đầu ra đ ng h Liên Xô trên đ t này n a.

Sau m t năm t n t o, v a h c ti ng v a đánh qu Nguyễn tích lu cho mình m t s v n kha khá. Quan tr ng h n Nguyễn đã thi t l p đ c cho mình nhi u m i quan h c n thi t cho công vi c kinh doanh. Khi ph i lên Warszawa làm b ng, Nguyễn truy n l i cho m y th ng đàn em m i sang h c ti ng ki u làm ăn nh t nh nh v a m t th i gian v a m t s c. Nguyễn b t tay vào vi c tri n khai các k ho ch làm ăn đ y tham v ng trong t ng lai.

T m t trí th c tr , m t đ ng viên đ y nhi t huy t v i bao khát v ng đ c c ng hi n, đ c ph n đ u cho lí t ng „cao đ p” Nguyễn b t đ u đ n thân vào m t ngã r m i c a cu c đ i nh m t s an bài c a s ph n.

Ph n 2: M t cu c chuy n đ i

Trong lúc nhân dân Ba Lan và b n bè ph i v t l n trong n i c c c kh n khó thì Nguyễn l i đ c t n h ng b a ăn hàng ngày trong s sung túc mà tr c đ y m t năm nó không bao gi dám nghĩ đ n. Ngay t tháng đ u tiên Nguyễn cho luôn m y th ng em sinh viên t t c s tem phi u th t, cá và nhu y u ph m c a nó. Nguyễn l y đ u ra th i gian đ v a h c, v a đánh qu l i kiên nh n x p hàng đ u v i các c v h u. Nguyễn ch mua các lo i th c ph m ngon nh t ch nông tr ng gi a trung tâm thành ph Lodz. B a tr a đ ng nhiên Nguyễn ph i ăn k í túc xá tr ng đ y ti ng. Nh ng trong b a t i Nguyễn t th ng cho mình b t kì món gì mà nó mu n cùng v i nh ng chai bia. M c kích s th món súp t đ i ch có khoai tây n u l n b p c i mà b n sinh viên B c Tri u Tiên che che đ y đ y n u trong b p, Nguyễn th y mình còn may đ c s ng ki p ng i. Không mu n tranh nhau xem cái tivi t p th đ i phòng văn hoá Nguyễn mua l i chi c tivi Neptun nguyên h p v i giá 50 USD t ông b n trên Warszawa. K t thúc năm h c ti ng, m t th ng nghiên c u sinh B c Tri u Tiên ph i n n m i Nguyễn m i bán l i cho nó chính chi c tivi y v i giá 70 USD. Lúc đ u Nguyễn không hi u t i sao m y ông nghiên c u sinh tr ng WAT (quân đ i) l i có nhi u tivi Neptun đ n tr ng đ n th . H i đó mua đ c tivi là c v n đ vì hi m khi th y bày bán trong các c a hàng m u đ ch. M i sau Nguyễn m i bi t h mua tivi không ph i vì m c đích ki m l i, vì l i không bao nhiêu, mà h b công m c tivi t n n i phân ph i g c ch v i m c đích l y cái thùng carton đ đ ng thu c g i t u thu chuy n v Vi t Nam.

Tr c khi r i Trung tâm h c ti ng, Nguyễn v n k p tham gia chi n đ ch chuy n tem c c v Vi t Nam. M t hàng này t trong n c lúc đó b li t vào đ ng văn hoá ph m đ i tru . Nh ng chi c tem folie in hình cô gái có th t dán lên c c u ng bia. Khi rót bia l nh, h i n c t trên m t tem làm tu t h t qu n áo, l ra c th con gái n n nà. C m t đ ng dây hoàn ch nh đ c thi t l p. M i vali đ ng đ y tem c c n ng t i trên 50kg. c a đi sân bay Okęcie h th y ai kéo l t vali trên sàn đ ch th trong đó ch a tem c c. M y th ng đ i đi n hàng không làm t n chuy n quá cân, m i vali chúng thu 150 USD. M t l n v Nguyễn g i đ i n tho i sang h i „t i sao m y ch c cái tem b t r c hình, mà toàn tr c ch ... y”. Lúc đó Nguyễn m i nh ra có l n m y ông nghiên c u sinh l n la sang phòng nó ng ý mu n đ c xem th hàng l l m y. Nguyễn xoa n c lên tem trình di n. V a khi Nguyễn ch y xu ng phòng th ng tr c nghe đ i n tho i, m y ông b n m i ông m t b sáu chi c, tranh th ...li m đ th ng ngo n. N c không sao ch n c b t có đ ch tiêu hoá làm nh t h in. H qu c a v m y ông b n lén lút „t s ng” làm Nguyễn thi t h i đ n vài „vé”.

Chia tay thành ph Lodz Nguyễn lên Warszawa ngay t khi k t thúc khóa h c, trong khi b n bè c a nó v n l i đ n h t h e. Ch a vào năm h c m i nên tr ng đ i h c T ng h p Warszawa không th làm th t c cho nó vào kí túc xá. Nguyễn ch ng b n tâm v đ u đó b i nó đang s h u s ti n có th mua đ c c c c n h t trung tâm Warszawa. Nh ng ch ng đ i gì làm cái vi c đi n r đó, đ ti n còn làm ăn ch . Nguyễn nghĩ th nên nó mò vào Akademik trên ph Zamenhofa cũng c a tr ng đ i h c T ng h p thuê l i m t phòng. Tr ng này tranh th sinh viên v nhà kì ngh h e, cho thuê l i phòng đ ki m thêm thu nh p.

Nguyên đ c b trí m t phòng trên t ng hai c a tòa nhà năm t ng. Nó r t ng c nhiên khi th y c t ng toàn ng ị Vi t Nam già có, tr có, ị c tr con n a. Y nh m t p lao đ ng bên Nga. H ị kĩ Nguyên m ị bi t đó là gia đình các chuyên gia Vi t Nam làm vi c t ị Châu Phi. Ba Lan khi đó tính ra đ cái gì cũng r , k c vé máy bay v Vi t Nam. Dân mình v n nh y bén nên thông tin cho nhau v mi n đ t h a v a đ ki m ti n v a giá sinh ho t r . Th là đám chuyên gia c vào đ p hè r nhau ùa sang Ba Lan quá c nh và tranh th đánh qu . L ị c đoi b . Nguyên ị i g p may khi vô tình r ị vào hũ y . Nó lân la làm quen v ị t ng ng ị i, r ị cung c p các đ ch v c n thi t cho h . Nguyên v a bi t t ng v a nhi u m ị quan h nên đ ng nhiên các đ ch v khác b g t ra rìa. M y ông nghiên c u sinh chuyên „làm th t” chuyên gia t c v n m t lên nh ng đ ch làm gì đ c. Nguyên v a xu t thân Ph Nhà Binh ị i t ng tr ị qua ba năm nghĩa v , nó không đánh ai nh ng cóc s th ng nào.

S Nguyên th nào mà ngay t lúc tr thành đàn ông năm 14 tu ị, nó th ng b b n con gái cùng ị a xoa đ u v t mũi v t tai coi nh tr con, nh ng không hi u sao nó ị hay đ c các ch già thích...Nguyên nh ị t vào xóm „không ch ng”. M y b chuyên gia ch c đ u ị, th nên các bà v nhìn Nguyên v ị ánh m t lúng li ng nh mu n...nu t t ị nó. Trong s đó có m t ch tên Hoa h n Nguyên ch ng b y, tám tu ị. Ch ng Hoa không già nh ng b cái b ng ph . M ị ị n th y Nguyên đi đâu v là Hoa ch y sang phòng nó mon men h ị đ chuy n linh tinh. Có ị n Nguyên v a vào phòng Hoa b m ngay sau ị ng, theo vào ch t c a phòng ị i. Nguyên lúng túng, Hoa nói c n 50 v ampicilin. Nguyên b o t ị s qua t n phòng đ a nh ng Hoa không ch u v ngay, c n n ná m ị. V a ng ị t u m y tr m cây s tr v Vác nên Nguyên m t m ị. Không gi ý t ị s có m t c a Hoa, nó ng ị v t ra gi ng ng v ị. Trong c n mê hình nh Nguyên th y Hoa đ t tay nó b ng b nh bay đ n ch n th n tiên.

T ị Nguyên sang phòng đ a thu c cho Hoa. Không th y anh b ng ph đâu, nó ch th y Hoa đ p t m ch n m ng n m trên gi ng. Nguyên đ thu c lên bàn đ nh quay gót thì nghe t ng Hoa g ị „l ị đây, đ a mình xem nào”. Nguyên t n ị i đ u gi ng b t th n Hoa h t t m ch n m ng, kéo m nh tay nó. Trên t m thân căng tràn s c s ng c a gái m t con không có ị y m t m nh v ị dù ch b ng bàn tay. Ng ị Nguyên nh lên con s t, v t v ị trong c n th m khát... Xa v h n m t năm, Nguyên th t khó lòng c ng ị i đ c s c l ị cu n tr n tr ị đ y b n n ị c a cái c th r ng r c hoang đ ị kia. Nguyên đ đ nh t c ị i nh y ùm xu ng dòng sông hoan ị c đ b ị, b ị m ị đ n b n b vô đ nh. Đ ịng lúc đó có m y t ng g ị nhè nh lên c a phòng. Nguyên lu ng cu ng lao nhanh ra phía c a. Nh ng Hoa v n l ị th ị đ ng giang hai tay ngay tr c m t nó ng ị. Nguyên há m m kinh ng c b ị thái đ đ ị m t ị đ n ị l ịng c a Hoa. Trên g ng m t Hoa không h bi u ị chút nào s s h ị. Lúc đó Hoa v ị tay ị y chi c kimono, khoác lên ng ị i r ị nói v ị ra c a „ch chút”. Nguyên hình dung m t khu n m t đ ng đ ng sát khí c m trên thân hình đ s , m m lao vào phòng nh m t c xe tăng. Nó th th đ phòng m t tr n chi n ác li t. Nh ng ch ng h có chuy n gì x y ra nh nó v a nghĩ. Anh b ng ph ló đ u vào phòng đ nh n ngay n c ị i thân thi n v ị nó, ị i g t g t ra chi u hi u khách. „Anh ch ng này ch c ch a bao gi làm đ c cái đ u khi n v s h ị” nó nghĩ th . Nguyên nh đ n câu nói c a ng ị i đ ị „ph m th ng ch ng nào không làm ch đ c ban đ m cũng không làm ch n ị ban ngày”.

M t ngày n , khi Nguyễn đang lom khom m khóa phòng, nó nhìn th y m t thanh niên ng i Vi t Nam khoác vai m t cô gái Ba Lan khá xinh x n đi vào phòng bên c nh. Trong lúc m i m i t dán ch t ánh m t thềm thu ng lên đôi vòng ba tròn vo đang n y tanh tách c a cô gái, Nguyễn nghe th ng kia li n tho ng ti ng Ba Lan. Ch c h n là sinh viên. H n năm tr i chay t nh, Nguyễn cũng khát khao l m ch , ng i ch có ph i g đá đầu. Đêm y Nguyễn c tình m toang c a s đ đón nh n nh ng âm thanh đ y khêu g i t phòng bên c nh v ng sang. Ch ng ph i ch lâu, ch đ n a ti ng sau ti ng hu nh hu ch d i trên sàn, r i ti ng gi ng l c, ti ng rên, ti ng th g p gáp... Ng i Nguyễn r o r c lên xu ng theo c ng đ âm thanh t phía y. Nguyễn nh n bi t kho ng ngh gi a m i hi p đ u qua s tnh l ng. Ch có ti ng b t nút chai, ti ng ch m li, ti ng thì th m, xen l n ti ng c i rinh rích. Sau l n th ng đài th hai c a m t tr n bên kia, Nguyễn b t đ u c m th y chán, m t mũi nó ph ph c, hai m t đ ng u. Nguyễn mu n đi ng nh ng nào có ng đ c. Trong c n t c gi n Nguyễn ch m d y lao v phía b c t ng, hai tay đ m thình th ch. Thình không ch l ng đ u ít phút r i l i sôi lên sùng s c. Nguyễn ch y ra c a s gào lên „tiên s m y con ng a hoang, v a phi v a hí th kia, b mày ng làm sao đ c...”. Nh trêu t c Nguyễn, nh ng âm thanh nó v a ném ra l i d i ngay tr l i n i nó đ ng nh chi c boomerang. Nguyễn chong m t n m đ m. G n sáng mi ng nó l m b m „M ki p! cái th ng ng c m ng nh gián y l y đầu ra sinh l c mà làm đ c t i b n chi c l n”.

M y hôm sau Nguyễn xách chi c vali chuy n đ n căn h trên ph Bagno mà nó v a thuê đ c. Không th g n trung tâm h n đ c n a b i ch này đúng là trung tâm c a Warszawa. Chính t căn nhà này Nguyễn b t đ u b c chân vào v n h i làm ăn m i v i qui mô ngày càng l n. Lúc này Ba Lan nh b hút xu ng đ n t n cùng đáy v c c a vòng xoáy kh ng ho ng. Xã h i chia r , đĩnh công x y ra kh p m i n i, t l th t nghi p cao, l m phát phi mã v i t c đô chóng m t, c a hàng tr ng tr n...M c dù có nhi u ti n nh ng trong hoàn c nh bi đát đó Nguyễn cũng c m th y hoang mang. Nó không th bi t tình hình này s kéo dài bao lâu và trôi v đâu? Su t n a năm tr i Nguyễn không tìm đầu ra m t h t g o, m t c ng mì. Nó ph i t p thích nghi b ng cách làm quen v i nh ng món ăn đ n gi n nh t làm t bánh mì và khoai tây. Đ n rau cũng tr nên khan hi m, mi ng nó loét vì nhi t.

Th c tr ng Ba Lan nh đang đ y hai kh i nhiên li u uranium đ n t i h n c a m t v n h t nhân. Tr c s c ép m nh m c a đ lu n, c a các trào l u xã h i, chính quy n C ng hoà Nhân dân Ba Lan đ i s lãnh đ o c a Đ ng Công nhân Th ng nh t bu c ph i ch p nh n "H i ngh bàn tròn" v i Công Đoàn Đoàn K t và đ ng ý t ch c b u c dân ch vào qu c h i và th ng vi n. Ngày 17 tháng 4 năm 1989 tòa án thành ph Warszawa ph i c p l i đăng ký pháp lý cho Công Đoàn Đoàn K t và ch p nh n cho t ch c này ho t đ ng công khai và h p pháp sau g n b y năm b đ t ra ngoài vòng pháp lu t. Ngày 04 tháng 6 năm 1989 trong cu c b u c dân ch đ u tiên, Công Đoàn Đoàn K t giành th ng l i l n. Công Đoàn Đoàn K t cùng các l c l ng đ i l p là Đ ng Nông Dân Th ng Nh t và Đ ng Dân ch đ ng ra l p chính ph liên hi p. Tháng 12 năm 1990 Lech Wałęsa lãnh t Công đoàn Đoàn k t tr thành t ng th ng. Chính quy n m i ti n hành chuy n đ i n n kinh t t kinh t t p trung, quan liêu bao c p sang

kinh t th tr ng t do. Ba Lan b t đ u ra kh i kh ng ho ng, v t qua nh ng khó khăn v kinh t và đ n đ n tr thành m t qu c gia có n n kinh t th tr ng phát tri n cao. Nguyên vô tình đ c làm nhân ch ng s ng ch ng ki n s h i sinh và phát tri n đ n chóng m t c a xã h i Ba Lan. T ch các c a hàng tr ng tr n không có gì đ mua, ch sau n a năm hàng hoá đ lo i tràn ng p m i n i. Ng i dân hân hoan đón chào cu c s ng m i.

Phong trào Công đoàn Đoàn kết Ba Lan

S ki n l c l ng t do dân ch Ba Lan lên n m chính quy n m t cách hoà bình làm rung chuy n toàn b kh i xã h i ch nghĩa Đông Âu. Cu c chuy n đ i ch đ chính tr nh m t con sóng l n lan nhanh qua t ng n c, t Ba Lan sang Ti p Kh c, đ n Hungari, qua Đông Đ c t i Bungari, Albani. Nh ng khó khăn nh t, đ m màu nh t là cu c n i đ y c a nhân dân Rumani ch ng đ c tài Ceausescu. 5000 ng i b tàn sát t i thành ph Timisoara và ngay sau đó là cu c hành quy t không qua xét x hai v ch ng nhà đ c tài. Quảng th i gian này Nguyên nh đ c s ng trong khí th hào hùng c a chi n đ ch Đ i th ng Mùa xuân năm 1975. Ngày x a Nguyên s c sôi d i theo các mũi ti n công c a đoàn quân cách m ng gi i phóng t ng t nh, t ng thành ph cho đ n khi chi n đ ch H Chí Minh toàn th ng, thì l thay đ n lúc này Nguyên l i háo h c đón chào bi n c thay đ i dân ch đ i n ra l n l t qua t ng n c, t ng n c Đông Âu.

M i ch h n m t năm tr c Nguyên còn là m t đ ng viên th m đ m tinh th n qu c t vô s n, cu ng nhi t c v cho s th ng l i c a ch nghĩa c ng s n trên toàn th gi i. Nh ng t khi đ c ch ng ki n th c tr ng chính tr , kinh t , xã h i Ba Lan cũng nh m t s n c Đông Âu khác, th gi i quan trọng con ng i Nguyên g n nh thay đ i hoàn toàn. Nguyên không còn c c đ oan khi nhìn nh n th gi i v n đ ng và phát tri n trên n n t ng t t ng nh tr c n a. Đây th c s là m t b c chuy n bi n sâu s c trong Nguyên v nh n th c, v quan đ i m, v t t ng. Nguyên sinh ra trong m t gia đ i nh „cách m ng ki u m u” có b ho t đ ng „Vi t minh bí m t” t th i ti n kh i nghĩa. C nhà Nguyên không tính d i r có t i chín đ ng viên (trong đó có Nguyên) đ đ thành l p m t chi b m nh. Ngay t bé, lí t ng c ng s n t nh ng ng i thân trong gia đ i nh đ n vào Nguyên. C u bé Nguyên t ng r i n c m t khi nghe tin T ng th ng Agiende Chi Lê hi sinh trong cu c đ o chính do Pinoche c m đ u. Chàng trai Nguyên t ng coi Phiden Castro, Cheguevara, Nguy n Văn Tr i... nh nh ng th n t ng c a đ i mình. Thanh niên Nguyên t ng say s a đ c nh ng tác ph m gi đ u gi ng nh Ru i Trâu, Thép đã tôi th đ y, B t Khu t... Sinh viên Nguyên t ng vui đ u nghiên c u T B n Lu n c a Các Mác, Tuy n T p Lê Nin, Ch nghĩa xã h i khoa h c... Nguyên t ng tin t ng tuy t đ i vào s th ng l i hoàn

toàn c a ch nghĩa c ng s n, t ng tin t ng vào th gi i đ i đ ng mà đ đó „C a c i nhi u nh không khí/ C nh v t nh th n tiên/ Con ng i nh thánh hi n”. V y mà nh ng đ i u Nguyên t n m t đ c ch ng ki n l i không đúng nh th .

H i ngh bàn tròn đánh đ u s s p đ c a h th ng XHCN Đông Âu

Năm 1991 Nguyên l n đ u đ t chân lên đ t n c Liên Xô vĩ đ i thành trì c a ch nghĩa xã h i, nó nhìn th y „thành qu ” c a công cu c hoàn thành xây đ ng „ch nghĩa xã h i phát tri n” đang ti n lên xây đ ng „ch nghĩa c ng s n”. Nguyên đã có đ p đ t chân đ n m t s nông trang t p th v i nh ng tên g i r t kêu nh „Con đ ng sáng”, hay „Con đ ng ti n lên Ch nghĩa C ng s n”... Trên đ t n c Ucraina, khi đi qua nh ng n i t ng ghi đ u n c a Paven Coocsaghin, Nguyên th y r t nhi u m nh đ i lam lữ hi n lên trên t ng g ng m t nh u nh kh c kh c a nh ng ng i nông dân. Các căn nhà g xiêu v o, leo lét ánh đèn ven đ ng đ p vào m t Nguyên ch ng khác nh ng gì Ostrovski t ng ghi l i trong tác ph m „Thép đã tôi th đ y” t h n 70 năm tr c. Nguyên hoang mang ch i v i, Nguyên m t ni m tin. Đây là l i đi đ nh h ng cho cu c đ i m t đ ng viên c ng s n đ y nhi t huy t nh Nguyên?

Tháng Tám mùa thu năm 1991, Nguyên tr v Vi t Nam thăm song thân. C nhà quây qu n m ng đón c u con trai út l n đ u tr v sau ba năm bi n bi t. Bên mâm c m r t m c đ m m m i ng i b ng im l ng l ng nghe b n tin th i s m i nh n đ c phát trên ti vi v cu c đ o chính ngày 19/8 Liên Xô lo i Gorbachov kh i m i quy n l c v m t đ ng cũng nh chính quy n. B n tin v a đ t, nh ng ti ng phân tích, tranh lu n xung quanh bi n c b t ng này r lên. B u không khí trong căn phòng nhà Nguyên m i lúc m t nóng và ngày càng sôi đ ng. Hai chi n tuy n đ n đ c thi t l p, song c c đ i n nh đã đ c đ báo tr c. Phái Bolshevik ng h phe đ o chính g m hai v ph huynh và t t c các anh ch ru t cùng d u r , phái melshevik ng h Gorbachov và Yeltsin ch đ n đ c m t mình Nguyên. Hai bên kh u chi n không khoan nh ng. Nguyên đ u thân cô th cô v n đ a ra nh ng l p lu n s c bén đ b o v quan đ i m c a mình. Xem ra xung đ t chính tr là nguyên nhân đ gây chia r không nh ng xã h i mà c m i gia đình bé nh . Ba Nguyên không làm sao thuy t ph c đ c c u con út, t c quá ông ch vào m t Nguyên quát „Mày là đ ng viên mà t t ng tha hoá đ n th à. N u mày v n gi l p tr ng sai trái nh v y thì làm đ n ra kh i đ ng ngay l p t c. Đ ng không c n nh ng ng i nh mày. Cút ngay!”. Đ o làm con, làm em không cho phép Nguyên to ti ng cãi các b c b trên đ n cùng. Tr c nay Nguyên luôn là ng i con hi u th o nh ng lòng Nguyên đã đ nh, không th

thay đ i đ c n a. Nguyên ng i đ y kìm nén s m c trào lên t ng c n trong c . Nguyên nh c nh n nu t t ng mi ng c m chan cùng n c m t.

Sau khi quay tr i Ba Lan Nguyên đã „t ý” b sinh ho t đ ng. Nguyên „l ng l ” r i b đ i ngũ „tiên phong” t ng m t th i đ c nó coi là l s ng su t đ i. Song th t l ! cho đ n t n bây gi sau m i m y năm không đ ng phí, tên c a Nguyên v n ch a b g ch kh i danh sách đ ng viên. Không l đ ng v n không mu n ly hôn v i nó, không l đ ng v n còn hi v ng vào m t cu c hoà gi i. Nh ng Nguyên đã đ t khoát l a ch n cho mình cách yêu quê h ng đ t n c nh cha ông nó t ng yêu t hàng nghìn năm nay. V n là ng i r t m c chung tình, dù không còn đ ng hành trên cùng m t con đ ng, Nguyên không ch n đ i bác, không ch n súng l c hay th m chí ch là m t viên đá đ ném vào quá kh . Nguyên nguy n su t đ i không bao gi „đái” vào cái „bình s a” đã t ng m t th i nuôi đ ng nó thành ng i.